

Dades de l'assignatura

Assignatura: Organització i Direcció de Centres; Grup 1G (33602)

Caràcter: Formació Bàsica

Curs: Primer

Caràcter: Quadrimestral

Llengua: Valencià

ECTS: 6 crèdits

Departament: Didàctica i Organització Escolar

Universitat de València: Facultat de Magisteri

Professor associat: Jose A. Jiménez Martínez

Horari i Calendari: Primer Cuadrimestre

Dilluns de 9.00 h a 11.00 h.

Dimecres de 11.30 h a 13.30 h.

Grup G

Atenció a alumnes Dilluns de 11.00 a 12.00 hores

Dimecres de 13.30 a 14.30 hores a 9.00 hores

Despatx D-15

2on pis. Dpment. de Didàctica y Org. Escolar

Telèfon: 961625130

e-mail: j.antonio.jimenez@uv.es

1.-Resum:

En aquesta assignatura tractarem d'identificar els elements que caracteritzen i donen identitat als centres d'Educació Infantil i Primària, tractant d'aprofundir en les dinàmiques-i contradiccions-que que subjauen (i ajuden a entendre) el seu funcionament. pretenem projectar una mirada a les organitzacions escolars que no invisibilitze als subjectes.

L'estudi de les organitzacions escolars és inseparable del marc institucional i del context organitzatiu. El coneixement d'uns mínims marcs teòrics per a abordar diferents realitats institucionals, de les dimensions que expliquen el comportament de les organitzacions i de les tensions que modelen el disseny organitzatiu, ha de servir per a preparar als/les estudiants del Grau de Magisteri per a intervindre com agents crítics en aquestes institucions.

2.-Descripció de continguts:

BLOC 1. L'ORGANITZACIÓ EDUCATIVA COM A CAMP D'ESTUDI I INVESTIGACIÓ.

- 1. Educació i escola al SXXI.*
- 2. Organització Escolar: Concepte i Objecte.*
- 3. L'escola com a Organització.*
- 4. Concepcions, enfocaments i models actuals d'organització escolar.*
- 5. Enfocaments sobre qualitat en educació.*

BLOC 2. MARC POLÍTIC EN L'ORGANITZACIÓ I DIRECCIÓ DE CENTRES DOCENTS

- 2.1. El sistema educatiu i l'educació obligatòria: estructura i funcions.*
- 2.2. Bases i característiques del nostre sistema escolar.*
- 2.3. L'escola pública i privada. Tipologia de centres.*
- 2.4. Marc legislatiu del Sistema Educatiu i l'Organització i Direcció de centres.*
- 2.5. Les administracions educatives: competències i relació de les administracions educatives amb els centres docents.*
- 2.6. Les reformes educatives i les polítiques educatives.*
- 2.7. Els centres educatius i el marc polític, econòmic i cultural en el que s'ubiquen.*

BLOC 3. ESCOLES DEMOCRÀTIQUES: LA GESTIÓ, LA COORDINACIÓ, LA PARTICIPACIÓ I LA CULTURA EN LA VIDA QUOTIDIANA DELS CENTRES DOCENTS.

- 3.1. El centre com a unitat organitzativa.*
- 3.2. El Sentit i paper de la planificació*
- 3.3. L'Edifici Escolar.*

3.4. Estructures organitzatives dels centres escolars: Òrgans de govern, participació i coordinació docent.

3.4.1. La direcció com a lideratge comunitari (pedagògic) i com a gestor de la participació de la comunitat educativa, de la coordinació docent i de l'autonomia dels centres

3.4.2. L'Organització pedagògica didàctica

3.4.3. L'Organització participativa

3.5. Els documents institucionals com a instruments de coordinació (PEC, PCC, PGA, RRI, ...).

3.7. La gestió econòmica, administrativa: recursos humans i materials, d'espais i temps), curricular.

3.8. Les activitats extraescolars i els servicis complementaris de suport a l'escolarització .

3.9. La cultura escolar i la micropolítica en l'escola. Les relacions, la comunicació, la presa de decisions i la resolució de conflictes en els centres educatius.

3.10. El Centre i la Comunitat Educativa. El context social dels centres i relació dels centres amb l'entorn social (famílies, servicis municipals, col·lectius de barri, ...)

3.11. Funcions i tasques del professorat. El professorat-tutor. Llibertat de càtedra, treball coordinat i control democràtic de la pràctica docent. Condicionants, contradiccions i conflictes en el treball docent.

3.12. Formació i desenvolupament professional docent. Els sindicats, els MRPs, ...

3.13. Drets i deures de professors i alumnes.

BLOC 4. L'AVALUACIÓ I LA INNOVACIÓ EN EDUCACIÓ.

4.1. L'avaluació del sistema educatiu, dels centres escolars, del professorat i de l'alumnat.

4.2. Els centres com a unitat d'innovació. Projectes d'innovació en centres (estratègies d'atenció a la diversitat en escoles inclusives, projectes coeducatius de centre, comunitats d'aprenentatge, escoles democràtiques, agenda escolar XXI, projectes de mediació, ...). Els centres educatius en contextos de projectes comunitaris de ciutats educadores. Experiències de bones pràctiques d'equips docents, de participació escolar, de col·laboració escola-entorn, ...

Competències.

Competències Bàsiques (comuns als graus de Mestre/a en Educació Infantil i mestre/a en Educació Primària).

- ❑ Expressar-se oralment i per escrit correctament i adequadament en les llengües oficials de la Comunitat Autònoma.
- ❑ Utilitzar amb solvència les tecnologies de la informació i de la comunicació com a ferramentes de treball habituals.
- ❑ Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles; canvis en les relacions de gènere i

intergeneracionals; multiculturalitat i interculturalitat; discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible; i també promoure accions educatives orientades a la preparació d'una ciutadania activa i democràtica, compromesa amb la igualtat, especialment entre hòmens i dones.

- ❑ Promoure el treball cooperatiu i el treball i esforç individual.
- ❑ Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
- ❑ Conèixer els processos d'interacció i comunicació en l'aula.
- ❑ Reconèixer la identitat de cada etapa i les seues característiques cognitives, psicomotores, comunicatives, socials i afectives.
- ❑ Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent i l'aprenentatge en l'aula en contextos multiculturals i de coeducació.
- ❑ Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i fora del centre en l'atenció a cada estudiant, així com en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball en l'aula i en l'espai de joc.
- ❑ Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació educativa i ser capaç de dissenyar projectes d'innovació identificant indicadors d'avaluació.
- ❑ Comprendre que l'observació sistemàtica és un instrument bàsic per a poder reflexionar sobre la pràctica i la realitat, així com contribuir a la innovació i a la millora en educació.
- ❑ Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afecten estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge, així com adquirir recursos per a afavorir la seua integració.

Competències Específiques de Matèria (comuns a les assignatures de Didàctica General i Organització i Direcció de Centres).

- ❑ Analitzar i comprendre els processos educatius en l'aula i fora d'ella en cada etapa.
- ❑ Conèixer els fonaments de l'educació infantil i primària.
- ❑ Analitzar la pràctica docent i les condicions institucionals que l'emmarquen.
- ❑ Conèixer l'evolució històrica del sistema educatiu en el nostre país i els condicionants polítics i legislatius de l'activitat educativa.
- ❑ Abordar i resoldre problemes de disciplina.
- ❑ Conèixer i abordar situacions escolars en contextos multiculturals i de coeducació.
- ❑ Conèixer i aplicar experiències innovadores en educació infantil i primària.
- ❑ Participar en la definició del projecte educatiu i en l'activitat general del centre atenent a criteris de gestió de qualitat.
- ❑ Comprendre que la dinàmica diària en educació és canviant en funció de cada estudiant, grup i situació i saber ser flexible en l'exercici de la funció docent.
- ❑ Valorar la importància de l'estabilitat i la regularitat en l'entorn escolar, els horaris i els estats d'ànim del professorat com a factors que contribuïxen al procés harmònic i integral dels estudiants.

Competències Pròpies de l'Assignatura: Organització i Direcció de Centres

- ❑ Conèixer els fonaments organitzatius de l'educació infantil i l'educació primària.
- ❑ Analitzar les condicions institucionals que emmarquen la pràctica docent en educació infantil i educació primària.
- ❑ Conèixer els condicionants legislatius de l'activitat educativa.
- ❑ Conèixer i abordar situacions escolars en contextos multiculturals.
- ❑ Disposar de la capacitat de participar en la definició i avaluació de l'activitat general del centre atenent als criteris de gestió de qualitat.

- ❑ Pensar críticament les competències de les escoles i dels seus professionals.
- ❑ Conèixer models de millora de la qualitat en els centres educatius.

Recursos Bibliogràfics

- AINSCOW, M. (2000) **Guía para la evaluación y mejora de la educación inclusiva (Index for inclusion). Desarrollando el aprendizaje y la participación en los centros educativos** (Material para Primaria y Secundaria). Descargable en: http://inclusion.udea.edu.co/documentos_links/Guia%20e%20indicadores%20EInclusiva_UNESCO.pdf
- ALUMNOS DE LA ESCUELA DE BARBIANA (1996). *Carta a una maestra*. Madrid. PPC
- ANTUNEZ, S.; GAIRIN, J. (2000): **La organización escolar. Práctica y fundamentos**. Barcelona: Graó.
- APPLE, M.W. Y BEANE, J.A. (1997): **Escuelas democráticas**. Madrid. Morata.
- BALL, S.J. (1989): **La micropolítica de la escuela. Hacia una teoría de la organización escolar**. Barcelona, Paidós / MEC.
- BELTRÁN LLAVADOR, F. Y SAN MARTÍN A(2002): **Diseñar La coherencia escolar**. Madrid, Morata.
- BOLIVAR, A. (2000): **los centros educativos como organizaciones que aprenden**. Madrid: La Muralla.
- BOOTH, T, AINSCOW, M y KINGSTON, D. (2006). **Index para la Inclusión. Desarrollo del juego, el aprendizaje y la participación en Educación Infantil**. Bristol, CSIE. Descargable en: <http://www.eenet.org.uk/resources/docs/Index%20EY%20Spanish.pdf>
- BUIGUES, P. (2007). *“De la Biología del amor a la Pedagogía del Afecto y el amor o De la necesidad de caminar hacia entornos educativos saludables y de calidad”*. Descàrregues a: <http://www.fundacionvalores.es/images/recursos/PedagogiaAfecto.pdf>
- FERNANDEZ ENGUITA, M. (1990). *La cara oculta de la escuela*. Madrid: Siglo XXI.
- FULLAN, M. y HARGREAVES, A. (1996). *¿Hay algo por lo que merezca la pena luchar en la escuela? Trabajar unidos para mejorar*. Sevilla: MCEP
- CARDA, Rosa M. y LARROSA, Faustino (2007). **La organización del centro educativo. Manual para maestros**. Alicante, Editorial Club Universitario
- GARCIA REQUENA, Filomena (2002): **Organización escolar y gestión de centros educativos**. Málaga. Aljibe.
- GIMENO, J. (coord). (2001). *Los retos de la enseñanza pública*. Madrid. Akal-Universidad Internacional de Andalucía
- GIROUX, H. (1990). *Los profesores como intelectuales*. Barcelona: Paidós
- HERVÀS, R. I altres. *Guia de planificació estratègica*. València. Generalitat Valenciana. Conselleria d'Educació. Descàrregues a:

http://www.edu.gva.es/eva/docs/calidad/publicaciones/val/guia_planif_v.pdf

HIRT, N. (2001). *Los tres ejes de la mercantilización escolar*. Descàrregues a: <http://www.suatea.org/varios/3ejos.PDF>

HERNANDEZ, Graciela y JARAMILLO, Concepción (2004): **Tratar los conflictos en la escuela sin violencia**. Cuadernos de educación no sexista nº 14. Madrid, Instituto de la Mujer

JABOYES, J ; CAROT J.M. I SOTOS P. Catàleg d'indicadors per a l'avaluació de la gestió dels centres d'educació infantil i primària. València. Generalitat Valenciana. Conselleria d'Educació. Descàrregues a: http://www.edu.gva.es/eva/docs/calidad/publicaciones/val/Infantil_primaria_v.pdf

LAVAL, C. (2004). *La escuela no es una empresa. El ataque neoliberal a la enseñanza pública*. Barcelona. Paidós.

LOPEZ YANEZ, Julian; SANCHEZ, Marita y NICASTRO, Sandra (2002). *Análisis de organizaciones educativas a través de casos*. Madrid: Síntesis

MARTIN BRIS, Mario (2002): **Planificación de centros educativos: Organización y calidad. Monografías de escuela española**. Madrid. Praxis.

MARTINEZ BONAFE, Angels (2002). **Vivir la democracia en la escuela: herramientas para intervenir en el aula y en el centro**. Sevilla. MCEP (También en Ed. Graó. 1999. Viure la democràcia a l'escola).

MARTORELL, C. **Convivència escolar: Casos i solucions**. València. Generalitat Valenciana. Conselleria d'Educació. Descàrregues a: http://www.edu.gva.es/eva/docs/convivencia/publicaciones/val/casos_soluciones.pdf

NAVARTE, C. I altres. **Guia de Gestió per processos**. València. Generalitat Valenciana. Conselleria d'Educació. Descàrregues a: <http://www.edu.gva.es/eva/docs/calidad/publicaciones/val/processos.pdf>

OBSERVATORI PER A LA CONVIVÈNCIA ESCOLAR ALS CENTRES DE LA COMUNITAT VALENCIANA. **Manual de Formació per a la Convivència**. València. Generalitat Valenciana. Conselleria d'Educació. Descàrregues a: http://www.edu.gva.es/eva/docs/convivencia/publicaciones/val/guia_primaria.pdf

PORRO, Barbara (1999). **La resolución de conflictos en el aula**. Buenos Aires, Paidós.

SANTOS GUERRA, M.A. (2003). *Trampas en educación: el discurso sobre la calidad*. Madrid. La Muralla.

SANTOS GUERRA, M.A. (1993). *La evaluación: un proceso de diálogo, comprensión y mejora*. Málaga. Aljibe.

TONUCCI, F. (2003). **Cuando los niños dicen ¡basta!**. Madrid. Fundación Germán Sánchez Ruipérez (También en Ed. Graó. 2004. Quan els infants diuen prou!). O bien, TONUCCI, F. (1997). **La ciudad de los niños: un modo nuevo de pensar la ciudad**. Madrid. Fundación Germán Sánchez Ruipérez

TORRES, J. (2001). **Educación en tiempos de neoliberalismo**. Madrid. Morata

VIÑAO, A. (2002): **Sistemas educativos, culturas escolares y reformas**. Madrid. Morata.

LEGISLACIÓ.

- *Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, Reguladora del Dret a l'Educació.*

- ***Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.***
- *Reial Decret 82/1996, de 26 de gener, pel qual s'aprova el Reglament Orgànic de les Escoles d'Educació Infantil i dels Col·legis d'Educació Primària (BOE 20-II)*
- *Reial Decret 732/1995, de 5 de maig de 1995, sobre drets i deures dels alumnes i normes de convivència (BOE 2-VI)*
- *Decret 233/1997, de 2 de setembre, del Govern Valencià, pel qual s'aprova el Reglament Orgànic i Funcional de les Escoles d'Educació Infantil i dels Col·legis d'Educació Primària. (DOGV 3073, 08-IX-1997).*
- *Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre la convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics i sobre els drets i deures de l'alumnat, pares, mares, tutors o tutores, professorat i personal d'administració i servicis. (DOGV 9-IV-2008).*
- *ORDRE de 28 d'agost de 2007, de la Conselleria d'Educació, per la que es regula l'horari de l'Educació Primària:*
 - www.docv.gva.es/portal/portal/2007/09/07/pdf/2007_10990.pdf
- *DECRET 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre la Convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics i sobre els Drets i Deures de l'alumnat, pares, mares, tutors o tutores, professorat i personal d'administració i serveis (DOCV, 9 abril 2008)*
- www.docv.gva.es/portal/portal/2008/04/09/pdf/2008_4159.pdf
- *ORDRE de 31 de març de 2006, de la Conselleria de Cultura, Educació i Deport, per la que es regula el pla de convivència dels centres docents. (DOCV, 10 maig 2006)*
- www.docv.gva.es/portal/portal/2006/05/10/pdf/2006_X5282.pdf
- *Para tindre més informació relativa al sistema educatiu a la Generalitat Valenciana, podeu acudir a:*
- *Legislació vigent als centres educatiu de la Generalitat Valenciana:*
- <http://www.edu.gva.es/ocd/areacd/es/legintro.htm>
- *Direcció General d'Ordenació i Centres Docents de la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana:*
- http://www.edu.gva.es/ocd/index_es.asp

Metodologia

Al respecte de Cóm ensenyar, és tenen previstos diversos formats de classe:

- Exposicions teòriques del professor sobre els continguts del programa: desenvolupament temàtic, per part del professor/a, i d' esquemes que donen cobertura a cada u dels mòduls.
- Treballs en grup dels estudiants per a comprendre alguns dels continguts del programa.
- Treballs individuals escrits a partir de recursos com: comentari de textos i articles i sobre algun dels continguts del programa.
- Els estudiants completaren els explicacions amb l'estudi personal i amb la realització de treballs pràctics, individuals i en grup.

- Treball tutoritzat: orientacions individualitzades o en grup sobre treballs que du a terme l'alumnat.
- Aprenentatge autònom: lectures personals, recerca bibliogràfica, anàlisi de pàgines web, elaboració de presentacions informàtiques sobre diverses temàtiques, elaboració de treballs individuals.
- Altres estratègies metodològiques: discussió, debat, llançament d'hipòtesi, etc.

Activitats formatives

1.- Activitats presencials (40% del temps total de dedicació)

A. Activitats obligatòries:

1.A.1. Assistència i treball a les sessions de classe presencial.

1.A. 2. Treball grupal. Dues activitats:

- Exposició d'un **treball grupal monogràfic teórico-pràctic**, en relació amb alguns temes del programa (BLOC 4, apartat 4.2). La data d'exposició serà concretada a les classes presencials. Abans de les quatre primeres sessions es comunicarà al mestre la composició dels grups (màxim 5 membres)
 - Este treball monogràfic grupal, constarà de tres blocs:
 - Plantejament teòric i desenvolupament.
 - Plasmació de l'experienciació directa del tema.
 - Reflexions al voltant del tema.

És valorarà el procés de recerca i registre de la bibliografia i la resta de mitjans; així com l'estructuració del guió i el desenvolupament de la proposta pràctica, e implicació del grup-classe en l'exposició.
- Elaboració d'un **treball grupal teòric-pràctic** "Construïm un centre" És tracta de la idealització d'un procés de recerca en resposta a un plantejament, hipòtesi de treballs o pregunta, al voltant d'un centre educatiu idealitzat.

1.A.3. QUADERN DE L'ALUMNE: Elaboració de síntesi i anàlisi per escrit sobre diferents conceptes i temes del programa. S'aniran arreplegant en el denominat quadern de l'alumne/a. S'integraran en ell, els reflexions, resums, mapes conceptuals i treballs individuals sobre casos pràctics al voltant dels conceptes tractats.

1.A.4. Lectura, revisió i anàlisi crítica escrita de UN DOCUMENT elegit per tal de relacionar-ho amb temes vinculats a l'assignatura. Guió: Perquè l'has elegit?; quina relació justificada té amb els plantejaments de l'assignatura?; Guió de treball que proposa el mestre.

B. Activitats voluntàries

PROPOSTA d'ACTIVITATS (per a l'elecció de qualsevol d'elles caldrà primer parlar amb el professor):

1. Recopilació i anàlisi crítica escrita entorn de notícies, articles referents a aspectes del programa.
2. Anàlisi i valoració de documents organitzatius de centres.
3. Qualsevol altres propals per l'alumnat que tinguin relació amb l'assignatura.

C. Tutories individuals i/o col·lectives.

Les tutories individuals i col·lectives hauran de servir com a mitjà per a coordinar als estudiants en les tasques individuals i de grup, així com per a avaluar tant els progressos individuals com les activitats i la metodologia docent.

D. Activitats Complementàries

En les activitats, que s'organitzen durant les setmanes d'activitats complementàries, s'aprofundirà en l'estudi d'algunes temàtiques de la matèria bé a través de conferències, tallers, seminaris, ... Es valorarà l'assistència a les mateixes així com la realització dels treballs que el professorat establisca en relació a elles.

2.- Activitats no presencials (60% del temps total de dedicació).

- Estudi i treball autònom.

Es plantejaran treballs, lectures i accés i tractament d'informació individuals i altres de naturalesa cooperativa, tots ells orientats, supervisats i avaluats pels professors.

Sistema d'avaluació

Les /els estudiants serà avaluats per mitjà d'una de les opcions següents:

1r.- MODALITAT NO PRESENCIAL: Realització d'un examen escrit de tots els continguts del temari en la data de la convocatòria. La qualificació de l'examen serà la nota final. Esta opció suposa necessàriament el contacte inicial amb el professor a l'inici dels classes. A banda s'haurà de fer la *lectura, recensió i anàlisi crítica escrit de llibres relacionats amb l'assignatura*.

2n.-MODALITAT PRESENCIAL: Elaboració de les activitats de caràcter individual i grupal proposades pel professor que s'especifiquen a continuació. L'elecció d'esta opció implica la participació en les sessions de classe i portar al dia el desenvolupament de l'assignatura.

a) Treball en grup

1. Realització i exposició d'un treball sobre un contingut del temari: 25%
- 2.- Elaboració d'un treball grupal teòric pràctic: Construïm un centre: 25%

b) . Lectura, recensió i anàlisi crítica escrit de UN DOCUMENT elegit per tal de relacionar-ho amb temes vinculats a l'assignatura.15%

C) Treball individual: (35% de la qualificació)
Entrega del **quadern de l'alumne/a**

- Si és desitja pujar la qualificació, és podran realitzar activitats grupals o individuals entre els indicades en els activitats voluntàries, o realitzar propals individuals o col·lectives.
- Si l'estudiant desitja aspirar a la matrícula d'honor s'hauran de realitzar activitats individuals entre els indicades en els activitats voluntàries, o realitzar propals individuals respecte d'això, sent obligatòria ací la lectura, recensió i anàlisi crítica escrita de llibres relacionats amb l'assignatura.

Criteris d'avaluació:

- *Precisió conceptual en els activitats exercides.*
- *Capacitat d'argumentar de forma racres i crítica els posicionaments respecte als qüestions tractades.*
- *Claredat expositiva lògica, estructurada i fonamentada.*
- *Atenció formal en les sessions a desenvolupar.:*
- *Neteja, precisió lèxica, faltes d'ortografia i sintaxi, coherència i cohesió textual,.*
- *Estructuració d'índexs; paginació; epígrafs, apartats, cites; notes a peu de pàgina, etc.*
- Cita dels fonts.
- Capacitat crítica.
- Originalitat en els propostes.
- Capacitat de coordinació en equip.

Instruments i procediments d'avaluació:

- *Correcció dels activitats individuals i grupals d'acord amb els criteris anteriorment descrits.*
- *Qualitat dels activitats i puntualitat en l'entrega.*
- *Assistència a classe i portar al dia el desenvolupament de l'assignatura.*
- **Participació activa en classe.**
- **Seguiment periòdic del progrés dels estudiants, tant en l'aula com en tutories individuals i en grup.**
- *Autoavaluació.*

Totes aquelles persones que opten per un **itinerari no presencial**, necessàriament hauran de posar-se en contacte amb el professor a l' inici dels classes.